Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
t.a.v. minister Vijlbrief
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Datum	13 november 2026
Ons kenmerk	
Pagina	1 van 4
E-mail	pensioen@afm.nl
Betreft	UPO-advies 2027

Geachte minister Vijlbrief,

De Autoriteit Financiële Markten (**AFM**) gaat met deze brief in op uw verzoek van 13 oktober 2026 (kenmerk 2026-0000281763) om advies te geven over de modellen voor het Uniform Pensioenoverzicht (**UPO**) 2027, en de bijbehorende handleidingen.[1]

De modellen zijn voorgesteld door het Verbond van Verzekeraars en de Pensioenfederatie (hierna: **de koepelorganisaties**). Het gaat specifiek om negen voorgestelde modellen 2027, onderverdeeld naar

- vijf modellen die gelden voor regelingen die nog niet in lijn zijn gebracht met de nieuwe vereisten in de Pensioenwet per 1 juli 2023 en;
- vier modellen die gelden voor de nieuwe regelingen voor actieven, gewezen deelnemers, gepensioneerden en (gewezen) partners (hierna: **deelnemers**) in de flexibele, de solidaire premieregeling en de premie-uitkeringsregeling.

De koepelorganisaties hebben bij de UPO-modellen 2027 een aanbiedingsbrief opgesteld. In deze aanbiedingsbrief geven de koepelorganisaties – kortgezegd – aan dat zij onderzoek zullen verrichten hoe zij de kostentransparantie voor deelnemers kunnen verbeteren. Op dit moment is de aanbiedingsbrief nog niet openbaar en gaat de AFM hier enkel in algemene zin op in.

De AFM waardeert het dat de koepelorganisaties een aanbiedingsbrief hebben opgesteld. De AFM staat positief tegenover het verrichten van onderzoek onder deelnemers, en verwacht dat de sector dit onderzoek verricht binnen de wettelijke vereisten voor het UPO. De AFM adviseert, zoals reeds besproken met uw ministerie en de koepelorganisaties, negatief over de UPO-modellen 2027. De informatie over de kosten, zoals die nu is opgenomen in de modellen, is namelijk niet in lijn met het wettelijk kader en evenmin in het belang van de deelnemer.[2] Wij lichten dit hieronder toe.

[1] Op grond van artikel 9c, eerste lid, van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte Beroepspensioenregeling (**BuPw**).
[2] Het gaat om de volgende vijf modellen: kapitaalovereenkomst (model 2), premie-overeenkomst (model 3), het model voor de solidaire premieregeling, flexibele premieregeling en premie-uitkeringsregeling.

Negatief advies AFM: UPO-modellen 2027 voldoen niet aan vereiste kostentransparantie
Pensioenuitvoerders beheren pensioengelden namens de deelnemers en hebben hiermee een belangrijke maatschappelijke taak. De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel brengt met zich mee dat nagenoeg alle deelnemers een individueel (fluctuerend) pensioenvermogen krijgen of al hebben. Het UPO informeert deelnemers jaarlijks over de ontwikkeling van hun individuele pensioenvermogen dat onder andere afhankelijk is van de ingelegde premies, beleggingsrendementen en kosten. Door hierover transparant te zijn, leggen pensioenuitvoerders verantwoording af over de wijze waarop zij omgaan met de aan hen toevertrouwde pensioengelden. Het gaat hierbij veelal over deelnemers die verplicht deelnemen aan de pensioenregeling. Transparantie is daarmee een belangrijke voorwaarde voor het draagvlak voor het nieuwe pensioenstelsel. De transparantievereisten in de Pensioenwet sluiten hierop aan.

Het is op grond van de Pensioenwet verplicht om in het UPO-model voor actieve deelnemers informatie te tonen over de ingehouden kosten. Dit geldt ook voor het UPO-model voor gewezen deelnemers.[3]

Sinds september 2025 geeft de AFM aan dat alle directe en indirecte kosten op individueel deelnemersniveau op het UPO in eurobedragen in lijn met het beleid van de pensioenuitvoerder moeten worden weergegeven. Dit geldt ook wanneer wordt gewerkt met nettobedragen. Deze vereisten zijn nader toegelicht in ons UPO-advies 2026:[4]

> ***De UPO-modellen 2026 tonen slechts een kwalitatieve toelichting op de kosten op het UPO; vanaf 2027 moeten aanpassingen zijn doorgevoerd om aan de wet te voldoen***
> *De AFM adviseert positief over de voorgestelde UPO-modellen, onder de voorwaarde dat komend jaar voortvarend aan de slag wordt gegaan met benodigde aanpassingen voor onder meer het tonen van de kosten op het kosten- en waardenoverzicht van het UPO. De AFM gaat ervan uit dat in de relevante UPO-modellen van 2027 alle kosten op individueel niveau van de deelnemer worden getoond, voor zover zij van invloed zijn op de pensioentoezeggingen van de deelnemer, ook als met nettobedragen wordt gewerkt.*

De AFM heeft sinds haar UPO-advies vorig jaar gesprekken gevoerd met de koepelorganisaties en SZW, zowel op werkvloerniveau als op bestuurs- en directieniveau, waarbij de genoemde vereisten voor kostentransparantie zijn toegelicht. Op 12 augustus jl. hebben de koepelorganisaties de concept UPO-modellen 2027 gepubliceerd op de website pensioenmodellen.nl. In deze modellen 2027 is, net als in de UPO-modellen 2026, een kosten- en waardenoverzicht opgenomen. Belangrijke elementen zoals ingelegde premie, rendement en kosten komen hierin op individueel niveau terug. De AFM stelt echter vast dat volgens de toelichting van de koepelorganisaties niet *alle* kosten op individueel niveau als eurobedrag hoeven te worden opgenomen. In de toelichting van de koepelorganisaties bij de overzichten staat

[3] Dit geldt voor actieve deelnemers op grond van artikel 38, eerste lid, sub l, Pensioenwet (**Pw**) en artikel 49, eerste lid, sub l, Wet verplichte beroepspensioenregeling (**Wvb**). En voor gewezen deelnemers op grond van artikel 40, eerste lid, sub i, Pw en artikel 51, eerste lid, sub i, Wvb. Het betreft de vijf UPO-modellen 2027 zoals opgenomen in voetnoot 2.
[4] UPO: vanaf 2027 op individueel niveau alle kosten weergeven

namelijk: "*De kosten hoeven alleen opgenomen te worden indien deze door het kapitaal van de deelnemer lopen. Met andere woorden: als de bruto premie wordt ingelegd in het kapitaal en vervolgens de kosten aan het kapitaal worden onttrokken. In het geval dat de netto premie (dus het deel van de premie bedoeld voor zuivere kapitaalsopbouw) in het kapitaal wordt ingelegd, zijn de kosten al aan de premie onttrokken alvorens deze wordt ingelegd. Ditzelfde geldt voor de beleggingskosten.*" Bovendien verwijzen pensioenuitvoerders voor de beleggingskosten en de kostenvergoeding in de premie naar de website of het portaal op regelings- of fondsniveau: ''*De pensioenuitvoerder licht op de website op regelingsniveau toe hoe hoog de beleggingskosten en de kostenvergoeding in de premie (of apart betaald door werkgever) zijn en verwijst naar deze informatie onder 'Goed om te weten'.*'' [5]

De AFM leidt op basis van deze toelichtingen van de koepelorganisaties af dat pensioenuitvoerders in de voorgestelde modellen 2027, net als in de UPO-modellen 2026, niet alle kosten in het kosten- en waardenoverzicht zouden hoeven mee te nemen. Dat is niet in lijn met de wettelijke vereisten en niet in lijn met de voorwaarde die de AFM heeft gesteld bij het UPO-advies 2026; alle kosten moeten op individueel niveau als een eurobedrag terugkomen op het UPO.

Kostentransparantie verkleint het risico op onrealistische verwachtingen
Transparantie betekent dat de getoonde bedragen op het UPO alle individuele kosten in eurobedragen moeten bevatten die direct of indirect effect hebben op de ontwikkeling van het pensioenvermogen. Door niet alle kosten op het UPO mee te nemen, kunnen onrealistische verwachtingen ontstaan bij de deelnemer. Bijvoorbeeld dat er sprake is van geen of weinig vermogensbeheerkosten, terwijl deze een groot deel van de totale kosten uitmaken. Door deze kosten te verrekenen met het behaalde (bruto) rendement kan een vertekend beeld ontstaan. De verschillende elementen die effect hebben op het vermogen – premie, rendement en kosten – zijn dan lastig in onderlinge samenhang te bezien. In dit licht merkt de AFM op dat toelichtingen op de individuele kosten, zoals verwijzingen in het UPO naar een portaal of een jaarverslag, de begrijpelijkheid voor een deelnemer kunnen bevorderen. Dit betekent echter niet dat de wettelijke verplichte bedragen op het UPO vanuit het oogpunt van kostentransparantie, achterwege gelaten kunnen worden.

Transparantie heeft een informatie- en verantwoordingsdoel
Dat deelnemers weinig handelingsperspectief hebben, omdat zij bijvoorbeeld geen keuze kunnen maken voor hun pensioenuitvoerder, onderstreept juist het belang van transparantie. Kostentransparantie dient niet alleen een informatiedoel (nu of in de toekomst, als naslag), maar ook een verantwoordingsdoel over de manier waarop pensioengelden worden beheerd. De hoogte van de kosten hebben grote invloed op het pensioen dat een deelnemer opbouwt. Uit een (vereenvoudigde) berekening van de AFM blijkt dat 1% hogere jaarlijkse fondskosten over een periode van 42 jaar leidt tot maar liefst 29% lager pensioen voor de deelnemer.[6] De indruk dat kosten zijn verborgen moet te allen tijde worden voorkomen. Ook in het geval

[5] Zie bijvoorbeeld toelichting 59 in het SPR-model en toelichting 55 in het FPR-model.
[6] Hierbij geldt wel de aanname dat er geen extra rendement tegenover staat en dat geen rekening is gehouden met het serviceniveau van de pensioenuitvoerder.

van een solidaire premieregeling geldt dat de kosten op individueel niveau transparant moeten worden gemaakt. Deze deelnemers hebben immers ook een pensioenvermogen waarvan de ontwikkeling mede afhankelijk is van premie, kosten en rendementen.

Tot slot
De AFM begrijpt uit de aanbiedingsbrief van de koepelorganisaties dat het onderzoek onder deelnemers is gepland tot uiterlijk mei 2027. Ook moeten systemen mogelijk worden aangepast om te voldoen aan de vereisten voor kostentransparantie. De AFM benadrukt het belang dat deze systeemaanpassingen tijdig gedaan worden zodat de benodigde transparantie over kosten uiterlijk in 2027 is gerealiseerd.

Uiteraard is de AFM bereid om bovenstaande nader toe te lichten.

Hoogachtend,
Autoriteit Financiële Markten